

Ketterä Kaakko -hanke

Ketterä Kaakko -hanke kuuluu Opetushallituksen rahoittamaan Sosiaalisesti kestävä ammatillinen koulutus -hankeperheeseen, jossa toimii myös kahdeksan muuta verkostohanketta. Hanke toteutetaan 1.1.2023 - 31.12.2024. Ja mukana ovat Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto Ekami, Kouvolan ammattiopisto Eduko ja Saimaan ammattiopisto Sampo. Oppilaitoksilla on pitkä yhteinen historia hanke- ja kehittämistyössä ja niinpä myös Ketterässä Kaakossa yhteistyö on toiminut todella hyvin.

Tavoite 1: opiskelijoiden osallistaminen ja vaikutusmahdollisuuksien lisääminen

Ketterä Kaakko hankkeen tavoitteina on ollut opiskelijoiden osallistaminen opiskelijakuntien toimintaan ja heidän vaikuttamismahdollisuuksiensa lisääminen oppilaitosten toiminnassa.

Osallistumiskynnystä on pyritty madaltamaan mm. kehittämällä digitaalisia vaikuttamiskanavia sekä toteuttamalla erilaisia rekrytointikampanjoita, jotta yhä useampi opiskelija innostuisi osallistumaan opiskelijakunnan toimintaan ja hallitustyöskentelyyn. Opiskelijakunnan kanssa yhteistyössä on myös tuotu esiin kestävä tulevaisuuden näkökulmia. Esimerkiksi Kotkassa ja Haminassa Ekamin opiskelijakunnan hallitus valmisteli ja teetti toisen asteen opiskelijoille kestäväan tulevaisuuteen liittyvän kyselyn syksyllä 2023. Nuorten huoli tulevaisuudesta ja omasta elinympäristöstä välittyi selkeästi kyselyn vastauksista.

Edukon kehittämistoimet painottuivat opiskelijakuntatoiminnan ja tutor-opiskelijatoiminnan kehittämiseen sekä opinnollistamiseen. Opiskelijoille tarjottiin erilaisia valmennuksia kuten some-sisällöntuotanto, ryhmäytyminen ja vierailut, joilla tutustuttiin muiden oppilaitosten opiskelijakunta- ja tutor-toimintaan. Opiskelijat saivat myös suunnitella ja sisustaa itselleen tilat.

Tavoite 2: Innovatiiviset valmennuskokonaisuudet

Toisena painopisteenä hankkeessa oli kehittää ja pilotoida kaksi erilaista valmennuskokonaisuutta niille nuorille, joiden opinnot syystä tai toisesta takkuilivat ja joilla on paljon poissaoloja. Samossa toteutettiin TUVa-koulutuksesta (tutkintokoulutukseen valmentava koulutus) valikoituneiden nuorten pienryhmälle tavalista **TUVa-koulutusta strukturoidumpi ja sisällöllisesti erityisesti nuorten vahvuuksiin keskittyvä koulutuskokonaisuus**. Tavoitteena oli myös rakentaa etäopintoina toteutettava valmennus niille, jotka eivät kykene tulemaan oppilaitokseen. Hanketoimijat joutuivat kuitenkin toteamaan, että kun lähikoulutukseen osallistumisessa on haasteita, eivät itsenäiset opinnot ole oikea ratkaisu.

Ekamissa taas kehitettiin kahdeksan viikkoa kestävä **Steissi-valmennus**, joka ehdittiin toteuttaa viisi kertaa. Ohjautumisessa noudatettiin samoja periaatteita kuin Samossa, poikkeuksena oli se, että nämä nuoret siirtyivät Steissille ammatillisista opinnoista. Jakson aikana keskityttiin erityisesti vahvistamaan nuorten itsetuntoa ja sosiaalisia taitoja sosiaali- ja nuorisotyön menetelmin. Tavoitteena oli, että opiskelijat palaisivat jatkamaan opintojaan alkuperäiselle ammattialalle, mutta osa heistä vaihtoi eri syistä koulutusalaan. Valitettavasti osa Steissi-valmennukseen ohjatuista nuorista oli niin huonokuntoisia, että heitä ohjautui myös sairaalomallem. Erityisen tuen ja erityisoppilaitoksessa toteutettavan opetuksen tarve ja puute alueellamme tuli selkeästi esiin valmennusten toteutuksen aikana. Kuulimme Steissi-valmentajien sanovan usein, että kaikki valmennukseen osallistuvat nuoret kaipasivat kipeästi aikuista, joka kuuntelee ja joka ehtii pysähtyä hänen asioidensa äärelle.

Edukon kehittämistoimet kohdistuivat positiivisen pedagogiikan ja vahvuusajattelu käyttöönottoon ja oppimista tukevien pajatoimintojen pilotointiin sekä hyvien käytänteiden juurruttamiseen. Osana hanketta tunnistettiin nykytilanne, tuen toteutumista estävät, heikentävät ja mahdollistava kriittiset tekijät. Uutena toimintatapana otettiin käyttöön eri tukimuotoja hyödyntävä, strukturoitu tukisuunnitelma.

Ketterä Kaakko -hanke

Hankkeessa tunnistetut haasteet

- arjenhallinta, mm. taloudelliset ongelmat, väsymys, vuorokausirytmäisyys, päihtyneisyys,
- mitättömyyden tunne, näköalattomuus ja kriittisyys yhteiskuntaa kohtaan
- syrjäytyminen, yksinäisyys ja tukiverkoston puuttuminen
- mielenterveyden haasteet
- sosiaalisten tilanteiden pelko ja ahdistuneisuus
- väkivaltaisen käytöksen lisääntyminen
- runsaat poissaolot koulusta/ei käydä koulua
- koulukuntoisuus/koulunkäyntikyky --> työkyky ja työllistyminen
- ohjaajien ja oppimisen tuen kasvava tarve
- alueella ei ole tarpeeksi erityisoppilaitoksia, jolloin koulutustarjonta on vähäistä
- aikaa ja mahdollisuuksia lahjakkaiden opiskelijoiden opetukseen ja ohjaukseen liian vähän
- puutteelliset jatko-opintovalmiudet

Hankkeessa tunnistettuja ratkaisuvaihtoehtoja

- Pysyvyyttä opiskelun arkeen: samat tutut aikuiset pysyvät rinnalla. Myös sama tuttu ja viihtyisä tila helpottaa kouluun tulemistä.
- Rutiinit ja struktuurit tärkeitä, luovat turvallisuutta. Esim. samankaltaisena toistuva työjärjestys tukee opiskelua; päivän ja viikon sisällöt myös opiskelijalle näkyviksi, ennakointi.
- Positiivinen pedagogiikka vahvistaa opiskelijan oppimisetuntoa ja tiimioppiminen työelämätaitoja.
- Vertaistuki ja -oppiminen pienryhmässä voimaannuttavana kokemuksena mahdollistuu, kun valmennuksen/opetuksen/ohjauksen moniosaisuus ja -alaisuus huomioidaan.
- Tila/oppimisympäristöön kiinnitettävä huomiota mm. eriytyksen hiljainen huone, kalustus, laadukkaat, monimuotoiset oppimismateriaalit. Pelkät seinät eivät riitä.
- Mahdollisuus monimuotoisiin oppimisympäristöihin huomioidaan - ilmiö- ja tiimioppiminen mahdollistuu.
- Työpajatoiminnan opinnollistaminen niille, joille ns. perinteinen luokkaopetus ei sovellu.
- Oppimisen tukea ammatillisessa uudistetaan, ja se on tärkeää huomioida myös rahoituksessa, että tukea on tarjolla jatkossakin. Tuen tarpeen ennakoidaan kasvavan merkittävästi.
- Riittävä henkilöstömäärä mahdollistaa henkilökohtaisen ohjauksen ja ohjauksen oikea-aikaisuuden sekä -rytmin.
- Yhteöllisen opiskeluhuollon vahvistaminen, moniammatillinen toimijuus, resurssien huomiointi, aikaa kohtaamisille. Yhteistyön mahdollistaminen, esim. hyvinvointialueet ja oppilaitokset (mm. tiedonsiirto).
- On mietittävä, millaista uudentyypistä koulutusta/koulutusmuotoa tarjotaan niille, joilla edellytykset esim. terveyden tms. vuoksi eivät riitä ammatilliseen koulutukseen tai edes TUVA-koulutukseen osallistumiseen.
- Vaativana erityisenä tukena tarjottavan koulutuksen alueellisia toteutuksia tarvitaan lisää. Haasteellisessa tilanteessa oleville nuorille ei tarpeenmukaista määrää paikkoja ja nuorelle vaikeaa lähteä kauas kotipaikkakunnalta opiskelemaan
- **Ammatillisen koulutuksen arvostus ja jatko-opintokelpoisuus tulee säilyttää.**